

LA DICTADURA DE PRIMO DE RIVERA (1923 – 1930)

Primera part

1. DEL COP D'ESTAT AL DESEMBARCAMENT D'ALHUCEMAS

Alfonso XIII con Miguel Primo de Rivera, 1923

El règim de la Restauració i Alfons XIII

La Dictadura del general Miguel Primo de Rivera correspon a la fase final del regnat d'Alfonso XIII i del règim de la Restauració Borbònica.

Fill pòstum del rei Alfons XII i de Maria Cristina d'Habsburg, nascut a Madrid el 17 de maig de 1886.

Coronat Rei d'Espanya el 1902. El 1906 es va casar amb l'anglesa Victòria Eugènia de Battenberg. Van tenir 6 fills (4 nens i 2 nenes). L'hereu a la Corona fou el seu cinquè fill, Juan de Borbón.

L'abril de 1931, a rel de les eleccions municipals, van renunciar del tron espanyol i es va exiliar, establint finalment la seva residència a Itàlia.

Va morir a Roma el 28 de febrer de l'any 1941.

El seu cadàver fou repatriat a Espanya el 1980, i enterrat al Panteó dels Reis al monestir d'El Escorial.

Miguel Primo de Rivera

Miguel Primo de Rivera Orbaneja va néixer a Jerez de la Frontera (Cádiz) el 8 de gener de 1870.

De família de tradició militar, va estar destinat a Filipines, Cuba i a Marroc, on va arribar a General (1911). Vinculat al bàndol dels "africanistes", però va arribar a defensar l'abandonament dels territoris africans.

Va ocupar els càrrecs de Capità General de València i de Madrid, i fou senador per Cádiz (1920). Va heretar del seu oncle Fernando el títol de Marquès d'Estella.

El 1922 fou nomenat Capità General de Catalunya. El setembre de 1923 va protagonitzar un cop d'Estat militar.

Retrat oficial del general Primo de Rivera

Perquè un cop d'Estat? Les causes

Factor socials

Forta inflació i augment dels conflictes laborals

Problemes d'ordre públic (Pistolerisme).
Expansió de l'anarcosindicalisme

Factors polítics

Descomposició del sistema polític de la Restauració.
Feblesa dels partits dinàstics.

Expansió dels nacionalismes "perifèrics" (sobretot a Catalunya)

Factors militars

Derrota militar al Marroc
(Desastre d'Annual i l'Expedient Picasso)

Problemes interns de l'Exèrcit
("Juntas de Defensa")

Perquè un cop d'Estat? El context

El cop d'Estat es va produir en el context de l'**ascens dels feixismes** i de les ideologies autoritàries i ultranacionalistes a Europa.

Un grup de "camises negras" feixistes italians.

L'octubre de 1922, **Benito Mussolini** i el seu **Partit Nacional Feixista** havien obtingut el poder polític a **Itàlia**.

L'establiment de la Dictadura

El cop d'Estat va comptar amb **el suport del Rei i d'àmplies capes de l'oligarquia econòmica i política del país**, inclosa els sectors del catalanisme més conservador i de la Lliga Regionalista. i va posar fi al darrer govern constitucional, encapçalat pel liberal Manuel García Prieto.

13 de setembre de 1923

El general Miguel Primo de Rivera protagonitzà un **cop d'Estat militar contra l'ordre constitucional** vigent a Espanya.

Suport o inhibició de les **principals forces polítiques, socials i econòmiques** del país, fins i tot de l'esquerra socialista.

Establiment d'una DICTADURA MILITAR.

Suspensió de la Constitució i del règim parlamentari.

Les fases de la Dictadura

FASES O ETAPES DE LA DICTADURA (1923 – 1931)

- ▶ **DIRECTORI MILITAR** (1923 – 1925).
Govern exclusivament militar.
- ▶ **DIRECTORI CIVIL** (1925 – 1930).
Govern de la *Unión Patriótica* i creació de l'*Asamblea Nacional Consultiva* (1927) fins a la dimissió de Primo de Rivera (gener de 1930).
- ▶ La “**DICTABLANDA**” (1930 – 1931).
Governs militars de transició (general Berenguer i almirall Aznar).

El Directori Militar

undesarchiv, Bild 102-00412
dat.: 0. Aug. | 1930

El rei Alfonso XIII
(davant al mig), amb
Miguel Primo de Rivera
(a la seva dreta) i els
membres del **Directorio
Militar**.

(1923 – 1925)

La Unión Patriótica

Partit polític fundat l'abril de 1924 per Miguel Primo de Rivera com a "*asociación de todos los Hombres de buena voluntad*". De caràcter **personalista** i fortament lligat al seu líder.

Ideologia basada en el **conservadorisme**, el **nacionalisme** i la defensa de la **religió catòlica** i de l'**Església**.

El seu lema fou "***Patria, Religión y Monarquía***".

La Unión Patriótica

Alfonso XIII con Miguel Primo de Rivera, 1923

- Fou l'únic **partit legal** a Espanya durant la dictadura.
- El seu òrgan de difusió fou el diari "**La Nación**", que es va publicar a Madrid entre 1925 i 1936.
- Es va dissoldre el 1931. (molts dels seus membres fundarien més tard la **Unión Monárquica**, integrada a partir de 1933 en **Falange Española**).

La política exterior de la Dictadura

Intent de tenir un lloc permanent a la *Societat de Nacions*.

Reivindicació de Tànger per al Protectorat Espanyol del Marroc.

Bones relacions amb Portugal i Llatinoamèrica.

Aliança estratègica amb la Itàlia feixista.

Pacte militar amb França per la qüestió marroquina.

Desembarcament d'Alhucemas de 1925 (pacificació del Rif).

El desembarcament d'Alhucemas

- ⇒ Es va produir el 8 de setembre de 1925 com una **acció combinada hispano – francesa** per acabar amb la guerra del Rif.
- ⇒ Uns 13.000 soldats espanyols van desembarcar, juntament amb carros de combat i artilleria i amb suport aeri.
- ⇒ Les operacions van acabar la primavera de 1926, amb la derrota d'Abd-el-Krim i **l'ocupació militar total del Protectorat del Nord del Marroc.**

- ⇒ L'operació estava comandada pel general **José Sanjurjo**. També hi va participar el coronel Francisco Franco.

